T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/55
KARAR NO : 2022/318
KARAR TR : 30/05/2022

ÖZET: Davacının Kur'an kursuöğreticisi olarak çalıştığı sürelere ilişkin hizmetinin tespitine karar verilmesi istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : N. A
Vekili : Av. A. C. Ö Av. A. S. M
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Vekili : Av. M. Ş
Davalı : Diyanet İşleri Başkanlığı (Adli Yargıda)
Vekili : Av. S. A

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde bulunan Yenibosna Nur Camii Kız Kuran Kursunda 01/12/1994-29/12/1995 tarihleri arasında Fahri Kuran Kursu öğretici olarak sigortasız çalışmasından ötürü belirtilen sürelere ilişkin hizmetlerinin tespiti ile ödenmeyen SGK primlerinin ödenmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2 . **Bakırköy 1. İş Mahkemesi, E.2020/176, K.2021/4 sayılı dosyasında 14/01/2021 tarihinde,** *"...davacının 5510 sayılı Kanunun 4. Maddesinin birinci fıkrasının c bendi gereğince hali hazırda memur statüsünde öğretmen olarak görev yaptığı; 4/c kapsamında sigortalı olduğu, bu hususun idare hukuku ilkelerine göre saptanabileceği, tam yargı davasının çözümünde idari yargı mahkemelerinin görevli olduğundan bahisle, HMK m. 114/1-b göre dava şartı olan yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine"* hükmetmiştir. İstinaf edilmeyen karar 14/07/2021 tarihinde kesinleşmiştir.

3. Davacı vekili, benzer taleple idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4 . **İstanbul 7. İdare Mahkemesi, E.2021/2296 sayılı dosyada 27/12/2021 tarihinde,** 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vererek, 14/01/2022 tarihli ve E.2021/2296 no'lu üst yazı ile Uyuşmazlık Mahkemesine müracaat etmiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

> *"5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 88. maddesinde; "... Kurumun prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usûlü Hakkında Kanunun uygulamasından doğacak uyuşmazlıkların çözümlenmesinde Kurumun alacaklı biriminin bulunduğu yer iş mahkemesi yetkilidir. Yetkili iş mahkemesine başvurulması alacakların takip ve tahsilini durdurmaz ..." hükmüne, "Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri" başlıklı 101. maddesinde; "Bu kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıkların iş mahkemelerinde görüleceği; anılan Kanun'un "Kurumca Verilecek idari Para Cezaları" başlıklı 102. maddesinde ise, "İdari para cezalarının ilgiliye tebliği ile tahakkuk edeceği, tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde Kuruma ya da Kurumun ilgili hesaplarına yatırılacağı veya aynı süre içinde Kuruma itiraz edilebileceği, itirazın takibi durduracağı ve kurumca itirazı reddedilenlerin, kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine başvurabilecekleri" hükmüne yer verilmiştir.*
>
> *7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "Görev" başlıklı 5. maddesinde; "(1) İş mahkemeleri; b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve*

sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara, c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar" hükmü yer almıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı tarafından, Yenibosna Nur Camii Kız Kuran Kurslarında 01/12/1994-29/12/1995 tarihleri arasında Fahri Kuran Kursu öğreticisi olarak geçen sigortalı hizmetlerinin tespiti ile ödenmeyen primlerinin ödenmesine karar verilmesi istemiyle Bakırköy 1. İş (Sosyal Güvenlik) Mahkemesi'nde E.2020/176 esasına kayden açtığı davanın; anılan Mahkemenin 14.01.2021 tarih ve K:2021/4 sayılı kararıyla davanın, yargı yolunun caiz olmaması sebebiyle usulden reddedildiği, anılan kararın tarafların istinaf yoluna başvurmaması nedeniyle 14.07.2021 tarihinde kesinleşmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri uyarınca, 5510 sayılı kanuna göre Kurumca verilecek idari para cezalarına ilişkin uyuşmazlıklarda, görevli mahkemenin İdare Mahkemeleri olduğu, söz konusu idari para cezaları ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4.maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar dışındaki Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde ise görevli yargı merciinin İş Mahkemeleri olduğu açıktır."

5. 2247 sayılı Kanun'un 19. 21 ve 16.maddeleri uyarınca Yargıtay C. Başsavcısından ve Danıştay Başsavcısından yazılı görüş istenmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

6. Danıştay Başsavcısı *"uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu"* yönünde görüş bildirmiştir. Yazılı düşüncenin gerekçesi şöyledir:

"5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4'üncü maddesinde; "Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından; a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar sigortalı sayılırlar." hükmü; 86'ncı maddesinin 9'uncu fıkrasında ise, "Aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde iş mahkemesine başvurarak, alacakları ilâm ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamları ile prim ödeme gün sayıları dikkate alınır." hükmü; 101'inci maddesinde, "Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür." hükmü yer almaktadır.

Fahri Kuran Kursu Öğretici" olarak istihdam edilen davacının, dava konusu ettiği dönemle ilgili olarak, 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin 1 'inci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılması için aranan koşulları taşıyıp taşımadığı hakkında yapılacak hukuki değerlendirmenin 5510 sayılı Kanunun 101'inci maddesi uyarınca adli yargının (iş mahkemesi) görev alanına girdiği..."

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

7. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı da *"uyuşmazlığı çözme görevinin adli yargı yerine ait olduğu"* yönünde görüş bildirmiş olup, yazılı düşüncenin gerekçesi şöyledir:

"...Bilindiği gibi, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 106. maddesinde; "Tespit davası yoluyla, mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir. / Tespit davası açanın, kanunlarda belirtilen istisnai durumlar dışında, bu davayı açmakta hukuken korunmaya değer güncel bir yararı bulunmalıdır. / Maddi vakıalar, tek başlarına tespit davasının konusunu oluşturamaz." hükmüne yer verilmiştir. Öte yandan, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinde; "Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından; / a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar, /..../ sigortalı sayılırlar. 86/9. maddesinde; "Aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde iş mahkemesine başvurarak, alacakları ilâm ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamları ile prim ödeme gün sayıları dikkate alınır.", 101. maddesinde; "Bu kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür." denilmiştir.

Dava konusu uyuşmazlıkta; davacının, Yenibosna Nur Camii Kız Kuran Kursunda 01.12.1994-29.12.1995 tarihleri arasında fahri Kuran kursu öğreticisi olarak çalıştığı, bu dönemdeki sigorta primlerinin yatırılmaması sebebiyle hak kaybına uğradığından bahisle, belirtilen tarihler arasında fahri Kuran kursu öğreticiliği yaptığının tespiti ve primlerinin ödenmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri dikkate alındığında 5510 sayılı Kanun kapsamında bulunan ve 6100 sayılı Kanun'un 106. maddesinde belirtilen tespit davası niteliğindeki uyuşmazlığı çözme görevinin adli yargı yerine ait olduğu sonucuna varılmıştır."

IV. İLGİLİ HUKUK

8. Davacının fahri öğretici olarak çalıştığını ileri sürdüğü tarihte yürürlükte bulunan 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. maddesinde *"Bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar bu*

kanuna göre sigortalı sayılırlar…" denilmiş, aynı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri"* Başlıklı 134. maddesinde, *"Bu kanunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar, yetkili iş mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görülür"* hükmüne yer verilmiş; 506 sayılı Kanun hükümleri 01/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 106. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. 5510 sayılıKanun'un3.maddesinde;kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişi sigortalı olarak tanımlanmış; 79. madde ile başlayan Dördüncü Kısmında, primlere ilişkin hükümlere yer verilmiş; 101. maddesinde *"Bu kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür"* denilmiştir.

9. Diğer taraftan; 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesi ise şu şekildedir:

"İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle (o kanunun değiştirilen ikinci maddesinin Ç, D ve E fıkralarında istisna edilen işlerde çalışanlar hariç) işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya iş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi ile görevli olarak lüzum görülen yerlerde iş mahkemeleri kurulur.

Bu mahkemeler:

B) İşçi Sigortaları Kurumu ile sigortalılar veya yerine kaim olan hak sahipleri arasındaki uyuşmazlıklardan doğan itiraz ve davalara da bakarlar.

İş mahkemesi kurulmamış olan yerlerdeki bu davalara o yerde görevlendirilecek mahkeme tarafından, temsilci üyeler alınmaksızın, bu kanundaki esas ve usullere göre bakılır.

Fiili ve hukuki imkânsızlıklar dolayısıyla iş mahkemesinin toplu olarak görevini yapamadığı hallerde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Birden fazla iş mahkemesi bulunan yerlerde, sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan davaların görüleceği iş mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenebilir."

10. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Tespit davası " başlıklı 106. maddesi şöyledir:

"(1) Tespit davası yoluyla, mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir.

(2) Tespit davası açanın, kanunlarda belirtilen istisnai durumlar dışında, bu davayı açmakta hukuken korunmaya değer güncel bir yararı bulunmalıdır.

(3) Maddi vakıalar, tek başlarına tespit davasının konusunu oluşturamaz."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

11. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Birol SONER, Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 30/05/2022 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

12. Raportör-Hâkim Engin SELİMOĞLU'nun, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Recep KALKAN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

13. Dava, davacının 01/12/1994-29/12/1995 tarihleri arasında fahri Kuran kursu öğreticiliği yaptığının tespiti ve primlerinin ödenmesi istemiyle açılmıştır.

14. Dosya kapsamı ve yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; davacı vekilinin talebinin 5434 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmasına ilişkin olmadığı, davacının mülga 506 sayılı Kanun uyarınca sigortalı olarak çalıştığı sürenin tespiti ile primlerin ödenmesine ve dolayısıyla sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasına ilişkin olduğu açıktır. Ayrıca açılan dava 6100 sayılı Kanun'un 106. maddesinde tanımını bulan tespit davası niteliğinde olup, 2576 sayılı Kanun'un 2.maddesinde yer alan idari dava türlerinden değildir. Bu gerekçelerle, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

15. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İstanbul 7. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Bakırköy 1. İş Mahkemesinin, 14/01/2021 tarihli ve E.2020/176, K.2021/4 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGI YERİNİN GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İstanbul 7. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Bakırköy 1. İş Mahkemesinin, 14/01/2021 tarihli ve E.2020/176, K.2021/4 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

30/05/2022 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Birol	Nilgün	Doğan
TOPAL	SONER	TAŞ	AĞIRMAN

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Ahmet
TUNÇ	TOPUZ	ARSLAN